

natuurpunt

natuurpunt en partners
Meetjesland vzw

Memorandum voor het Meetjesland

Europese, federale
en regionale verkiezingen
zondag 9 juni 2024

Verkiezingen voor
gemeente- en provincieraad
zondag 13 oktober 2024

Inhoudstafel

Inleiding	3
Onze voorstellen	4
1. Naar een robuust natuurnetwerk	4
2. Soorten om trots op te zijn	6
3. Groene zones met elkaar verbinden	7
4. Meer natuur zorgt voor meer welzijn	9
5. Natuur en erfgoed, één verhaal	11
6. Voeding en landbouw: op naar de shift	13
7. Energie voor de toekomst	15
8. Mobiliteit: er moet iets bewegen	17
9. Ruimtelijke ordening: de kern van de zaak	20
10. Naar een grondige herwaardering van water	22
Conclusie	24
Wie zijn wij?	24

Lees meer op www.NPMeetjesland.be/verkiezingen.

Januari 2024

VU: Koen Martens, Natuurpunt en Partners Meetjesland, p.a. Garenstraat 46, 9900 Eeklo

Foto cover: Bellebargiebos Waarschoot (Wim Acke)

Inleiding

Natuurpunt en Partners Meetjesland stelde dit memorandum op samen met haar plaatselijke lidverenigingen. Met dit memorandum formuleren we voorstellen voor onze regio die zowel door de Vlaamse en federale overheid als de provincie en gemeentes concreet gemaakt kunnen worden. 2024 wordt een belangrijk jaar, met verkiezingen in juni van het Vlaams en federaal parlement én in oktober van de gemeente- en provincieraad. Op alle beleidsniveaus zijn acties nodig om onze regio natuurlijker en duurzamer te maken.

De toenemende periodes met hevige neerslag maar evenzeer de droogteperiodes tonen aan dat de **klimaatverandering** volop bezig is. Dringende maatregelen zijn nodig om de negatieve effecten onder controle te houden. Dit decennium moet de uitstoot drastisch omlaag. Daarnaast moeten we onze regio ook **klimaatrobuust** maken. Niet alleen kan natuurherstel daar een belangrijke rol in spelen, het is ook noodzakelijk om het biodiversiteitsverlies te keren. Lokale besturen hebben daar een zeer grote verantwoordelijkheid in. Met het **Burgemeestersconvenant** hebben de Meetjeslandse gemeenten zich de voorbije jaren geëngageerd om het terugdringen van de CO₂-uitstoot waar te maken. Het is belangrijk om op dit elan verder te werken. Het is echter duidelijk dat de klimaatverandering zich sneller en heviger manifesteert dan gedacht werd. Het is dan ook cruciaal om een **versnelling hoger te schakelen** gedurende de **komende legislatuur**. Door het ondertekenen van het Lokaal Energie- en Klimaatpact engageert elke stad of gemeente zich om in eerste instantie het Burgemeestersconvenant 2030 te ondertekenen en uit te werken.

Als lokaal bestuur kan je de transitie versnellen door aan de kar te trekken, initiatieven een duw in de rug te geven met bijgestelde wetgeving en gerichte steun, of door de juiste partners rond de tafel te verzamelen. Daarom brengen we in dit memorandum **inzichten, voorstellen en ideeën** samen in aanloop naar zowel de federale, Vlaamse, provinciale als gemeentelijke verkiezingen, en reiken we concrete handvatten aan. Vanuit onze eigen werking blijven we grote inspanningen leveren om in het Meetjesland de natuurkwaliteit te verhogen en de transitie mee vorm te geven. We zorgden in heel wat natuurgebieden voor het herstel van natuur en bos, maar waren de voorbije jaren ook voortrekkers in het promoten van lokale voeding, de deeleconomie en andere klimaatgerelateerde thema's.

We hopen dat dit memorandum de Meetjeslandse gemeentebesturen en ook andere actoren inspireert om het Meetjesland natuurlijker en duurzamer te maken. We willen hier graag samen met hen actief werk van maken.

foto: Michel Eloot

Onze voorstellen

{{ Behoud en uitbreiding van natuur past in de doelstellingen van het gemeentelijk klimaatactieplan }}

1. Naar een robuust natuurnetwerk

Met meer **ruimte** voor natuur, **grotere** natuurgebieden, meer **natuurverbindingen** en een verhoogde **kwaliteit** in de natuurgebieden (door diverse milieudrukken weg te werken) kunnen we de negatieve trend in de positieve richting keren voor onze natuur. Natuurgebieden zijn veilige havens voor heel wat dier- en plantensoorten en versterken de **biodiversiteit** in je gemeente. De **aankoop en inrichting** van natuurgebieden blijft belangrijk voor de verdere uitbouw van onder andere volgende belangrijke natuur- en bosgebieden in onze regio:

- de **natuur- en boscomplexen** van het Landschapspark Drongengoed (Burkel – Drongengoed – Keigat – Het Leen – Bellebargiebos – Lembeekse Bossen en de bossen van Aalter)
- het **Meetjeslands Krekengebied**
- de **valleien** van de Oude Kale en de Poekebeek

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

Ondersteun (natuur)verenigingen en scholen

- Voorzie **subsidies** voor natuurverenigingen voor zowel de aankoop, inrichting en ontsluiting als het beheer van natuurgebieden. Dit verlicht de financiële last voor de plaatselijke vrijwilligers van Natuurpunt en zorgt ervoor dat meer kan gerealiseerd worden. Gunstige neveneffecten zijn o.a. overstromingsbestrijding (omdat de natuurgebieden als waterbuffer dienst doen) en mogelijkheden tot bebossing (wat eveneens past binnen de gemeentelijke klimaatactieplannen). Budgetteer hiervoor een bedrag van **minstens 1 euro per inwoner per jaar**. Dit zorgt ervoor dat de natuurgebieden in het Meetjesland kunnen uitbreiden en robuuster worden. Alle aankopen die Natuurpunt doet, gebeuren overigens op vrijwillige basis.
- Ondersteun een goede **toegankelijkheid** van de natuurgebieden met respect voor de draagkracht van een gebied, bijvoorbeeld door de aanleg van wandelpaden, kijkhutten en picknickbanken mee te financieren.
- Zorg voor **logistieke ondersteuning van natuurverenigingen**, bijvoorbeeld door het ter beschikking stellen van een lokaal voor werkmateriaal of de ophaling en verwerking van beheerresten uit natuurgebieden, waarbij maximaal ingezet wordt op de valorisatie tot energieproductie, recyclage (bijv. graspapier) of compostering.

- Stel **werkmateriaal van de gemeentelijke groendienst** ter beschikking van vrijwilligers met een opleiding voor gespecialiseerd materiaal, voor zover dit voldoet aan de milieueisen (geluid, uitstoot).
- Doe mee aan en promoot [Expeditie Natuurpunt](#), waar teams van vier deelnemers wandelen, fietsen of kajakken in de Vlaamse natuur, ten voordele van een eigen gekozen Natuurpunt-gebied.
- Organiseer of ondersteun **plantacties** of de aanleg van geboortebossen en -dreden door scholen en verenigingen.
- Geef **scholen en verenigingen** een kant-en-klaar, **gratis aanbod** om de natuur in de gemeente op een actieve manier te verkennen. Een klimaatgids, natuurgids of ander arrangement boeken kan via [Natuurpunt en Partners Meetjesland](#).

Realiseer zelf natuurdoelstellingen

- **Beheer** de eigen gronden **natuurvriendelijk** en met oog voor **biodiversiteit**. Doe dat in samenwerking met de lokale Natuurpunt-afdelingen, die thuis zijn in deze materie.
- Realiseer de Vlaamse doelstelling om gedurende de volgende legislatuur **één extra boom per inwoner** te planten. Dat kan **samen met Natuurpunt**, bijvoorbeeld via de campagne [Bos voor iedereen](#).
- Versterk de samenwerking en verbinding tussen het **Drongengoed** en het **Bulskampveldgebied**.
- Bescherm **zonevreemde bossen** zoals het Scheutbos (Lembeke) en de bossen in de vallei van de Oostmolenbeek (Aalter).
- Vorm het **provinciaal centrum de Boerekreek** om tot een natuureducatief onthaalcentrum. De activiteiten van het centrum worden afgestemd op de kwetsbaarheid van het gebied.
- Werk actief mee aan het **landschapspark Zwinstreek**, met focus op het herstel van natuur en landschap.

Inspiratie

- ☀ Zowel de **provincie Oost-Vlaanderen** als de gemeenten **Assenede**, **Eeklo** en **Lievegem** nemen het voortouw en voorzien momenteel **aankoopsubsidies voor natuur**.
- ☀ De gemeenten **Assenede**, **Eeklo**, **Evergem**, **Kaprijke**, **Lievegem**, **Wachtebeke** en **Zelzate** realiseerden de voorbije legislatuur via hun **bomencharter** de campagne 'één boom per inwoner'.
- ☀ **Kaprijke** realiseert in de Lembeekse Bossen elk jaar een **geboortebos** in samenwerking met De Watergroep en de Gezinsbond.
- ☀ **Lievegem** realiseert samen met stad Gent en de Vlaamse overheid de **Groenpool Vinderhoutse Bossen**.
- ☀ **Aalter** ondersteunt Natuurpunt bij de ophaling en compostering van **beheerresten**.
- ☀ **Maldegem** biedt aan haar lagere scholen gratis de **klimaatwandeling** '[Op stap met de klimaatdokter](#)' aan.
- ☀ Bestuurders van de gemeenten **Assenede** en **Sint-Laureins** fietsten tijdens **Expeditie Natuurpunt 2018** samen door de Vlaamse natuur ten voordele van het Meetjeslands Krekengebied.

{ { Typerende soorten dragen bij aan de streekidentiteit en vergroten het maatschappelijk draagvlak voor natuur } }

2. Soorten om trots op te zijn

We vinden in het Meetjesland soorten die typerend zijn voor de regio, denk maar aan de steenuil in de open gebieden met houtkanten en knotwilgen, de bruine kiekendief en de paling in het Krekengebied en de vleermuizen en de nachtzwaluw in het Maldegemveld en het Drongengoed. Ook de terugkomst van de ooievaar als broedvogel is een mooi symbool. Het is belangrijk dat we deze (vaak zeldzame) soorten koesteren en alle kansen geven. Deze soorten dragen bij aan de streekidentiteit en vergroten het maatschappelijk draagvlak voor natuur.

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

- Maak een **soortenplan** op, zodat belangrijke soorten extra bescherming krijgen. Werk in dit plan gemeentelijke of regionale **soortbeschermingsacties** uit. Gemeenten kunnen hiervoor beroep doen op de lokale vrijwilligers van Natuurpunt en op het Regionaal Landschap Meetjesland en Leievallei, dat ondersteuning biedt voor soorten als uilen, zwaluwen, vleermuizen, Kieviten enz.
- Neem **maatregelen** die cruciaal zijn voor die specifieke soorten, zoals knotbomen voor steenuilen, dreven en ijskelders voor vleermuizen, ... (www.rlml.be/projecten) en ondersteun de plaatsing van **nestgelegenheden** op geschikte locaties voor onder meer ooievaar, zwaluwsoorten, kerkuil, slechtvalk en torenvalk.
- Ondersteun **paddenoverzetacties** en neem ook structurele maatregelen om de amfibieën te beschermen, zoals logistieke ondersteuning, promotie, een tijdelijk politiereglement of de aanleg van een amfibieëntunnel. Betrek scholen en verenigingen.
- Organiseer **activiteiten** in het kader van de [Week van de Bij](#) en werk hiervoor samen met scholen, landbouwers, natuur- en imkerverenigingen.
- Voer een **insectenvriendelijk bermbeheer**. Maak hiervoor een onderbouwd bermbeheerplan op waar je de lokale natuurvereniging bij betrekt.
- Ondersteun **inventarisatieacties** van natuurverenigingen. Die inventarisaties brengen de biodiversiteit van een gebied in kaart en helpen bij het opstellen van een beheerplan.
- Doe mee aan **sensibiliserende publiekscampagnes** zoals het [Grote Vogelweekend](#), de [Nacht van de Vleermuis](#) en de [Insectenzomer](#) en maak ze bekend via de gemeentelijke communicatiekanalen.

Inspiratie

- De gemeenten **Aalter**, **Deinze**, **Lievegem** en **Maldegem** ondersteunden de voorbije jaren **amfibieënoverzetacties**. Aan het Bellebargiebos (Waarschoot) ligt al jaren een **amfibieëntunnel**.
- Stad **Eeklo** plaatste in haar natuurgebied de Vrombautput een **steenuilenkast**, in samenwerking met het Regionaal Landschap Meetjesland en Leievallei en de Vogelwerkgroep Noord-Oost-Vlaanderen. Hetzelfde gebeurde in verschillende andere gemeentes en ook voor andere soorten zoals huiszwaluw en gierzwaluw.
- **Assenede** voorziet gratis kunstnesten voor wie vlakbij een kolonie **huiszwaluwen** woont. Lievegem geeft een premie aan inwoners die een bewoond zwaluwnest beschermen.

{{ Het verbinden van de Meetjeslandse bossengordel zorgt voor een robuust boscomplex }}

3. Groene zones met elkaar verbinden

De Meetjeslandse groene plekken zijn vaak versnipperd. **Natuurverbindingen** langs bijvoorbeeld kanalen, natuurlijke waterlopen, wegbermen en perceelsranden zorgen ervoor dat dieren en planten zich kunnen verplaatsen van het ene naar het andere groengebied, op zoek naar beschutting, voedsel en soortgenoten. Cruciaal in het Meetjesland is het verbinden van de **bossengordel** (www.npmeetjesland.be/bosuitbreiding-meetjesland), zodat een robuust boscomplex gerealiseerd kan worden. Daarnaast vormen ook onze **tuinen** samen een groot potentieel aan groene zones.

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

- Realiseer een **ecoduct over de N44** om het Drongengoed met Burkel te verbinden.
- **Dreven, veldbosjes, houtkanten**,... zijn cruciaal om de Meetjeslandse bossen beter te verbinden. Realiseer deze verbindingen **op gronden van de gemeente of in samenwerking met landbouwers en particulieren**. Het gebruik van inheems groen is essentieel voor de biodiversiteit, onder meer omdat een groot deel van onze insecten afhankelijk is van specifieke plantensoorten.
- Zorg voor het **behoud** van alle waardevolle landschapselementen (knotbomen, poelen,...) door voldoende handhaving (denk aan het stand-still principe). Stimuleer de aanleg en het onderhoud van kleine landschapselementen via een **subsidierereglement en logistieke ondersteuning**.
- Maak een **bermbeheerplan** op, met aandacht voor zowel het herstel van de plantendiversiteit als de biotopen voor insecten. **Zaai bermen niet in met bloemenmengsels**. Ze bevatten zaden van uitheemse en niet aangepaste plantensoorten en verarmen dus onze eigen flora. Zorg voor een duurzaam bermbeheer op lange termijn, zodat de inheemse flora opnieuw een kans krijgt. Dat betekent onder meer het **meteen afvoeren van maaisel** en het **vermijden van bemesting**. Verschraling van de bodem geeft immers kansen aan zeldzame soorten.

- Ga bij het **onderhoud van hakhout en bermen** langs openbare wegen **gefaseerd** tewerk: laat elk jaar een aanzienlijk deel ongemoeid, zodat wilde dieren niet plots hun volledige leefgebied verloren zien gaan.
- Zorg voor **handhaving**: treed op wanneer bomen of houtkanten onvergund worden gekapt.
- Zorg voor een **natuurvriendelijk onderhoud van waterlopen** en creëer hierbij blauwgroene verbindingen. De onmiddellijke **afvoer** van maaisel en een **gefaseerd** beheer zijn hierbij belangrijk.
- Onze tuinen zijn in hun totaliteit groter dan alle Vlaamse natuurgebieden samen. **Stimuleer de natuurlijke ontwikkeling van private percelen** via acties zoals Maai Mei Niet, ze maken een groot verschil voor de biodiversiteit.
- Realiseer de Vlaamse doelstelling om gedurende de volgende legislatuur **één extra boom per inwoner** te planten en de doelstelling uit het Lokaal Energie- en Klimaatpact, waarbij tegen 2030 een halve meter **extra haag** of **geveltuinbeplanting** per Vlaming en **1 extra natuurgroenperk per 1 000 inwoners** wordt voorzien. Bied kansen aan **tegelwippen** en ondersteun inwoners hierbij via bijvoorbeeld een samenaankoop planten of een subsidiereglement.
- Promoot het **natuurvriendelijk inrichten** van privépercelen. Ontleen bijvoorbeeld de [tentoonstelling klimaattuinen](#) van Natuurpunt en Partners Meetjesland, organiseer een **bezoek** aan voorbeeldtuinen, promoot de [ecotuindagen](#) van Velt of publiceer een informatieve reeks artikels in het gemeentelijk **infoblad**.
- Zet samen met de provincie in op **klimaatrobuuste tuinen** en nodig een [provinciale tuincoach](#) uit. Je kan ook aansluiten bij het Vlaamse initiatief van de [Tuinrangers](#).

Inspiratie

- ☀ In **Aalter** **composteert** de gemeente zelf het maaisel uit wegbermen. Er is ook differentiatie in de **maaidata** in relatie tot doelstellingen (bijvoorbeeld verschraling, insecten,...).
- ☀ De minaraad van **Sint-Laureins** stelde een **bermbeheerplan** op. De bermen werden eerst door hiervoor specifiek opgeleide vrijwilligers gecategoriseerd en op basis daarvan werd een prioriteitenlijst voor het beheer bepaald.
- ☀ **Lievegem** keurde in 2023 een **bermbeheerplan** goed, dat werd opgesteld in samenwerking met de lokale natuurvereniging en de Provincie Oost-Vlaanderen. Ook in **Aalter** ondersteunde de provincie de opmaak van een bermbeheerplan.
- ☀ **Maldegem** beschikt over een **ecologische maaier** die de klepelmaaier vervangt. Bovendien opteert Maldegem voor de afbouw van **strooien** met zout en schakelt ze over op pekels, waardoor er minder zout in de berm terecht komt.
- ☀ De gemeente **Lievegem** ondersteunde enkele acties van de Vogelwerkgroep van Natuurpunt Zomergem (o.a. steenuilenkasten, zwaluwtellingen,...).
- ☀ **Deinze, Eeklo, Maldegem** en **Zelzate** stimuleren inwoners om hun straat te vergroenen via een **(subsidie)reglement voor geveltuintjes**.

foto: Kris Boete

{{ Investeren in meer toegankelijk groen is even belangrijk als de realisatie van sport- en cultuurvoorzieningen }}

4. Meer natuur zorgt voor meer welzijn

Natuur doet wat met een mens. Dit is geen naïef, geromantiseerd idee maar steeds meer wetenschappelijk onderbouwd. Zo werd wetenschappelijk aangetoond dat mensen uit een meer biodiverse omgeving een meer diverse gemeenschap van micro-organismen op hun huid hebben die als rem werken tegen bepaalde **allergieën**.

Ander onderzoek toonde aan dat bezoekers beter en sneller tot **mentale rust** komen in gebieden met een hogere diversiteit aan planten en dieren, en dat negentig minuten wandelen in de natuur leidt tot meer rust in de hersenen. Bosbaden, natuurbeleving op doktersvoorschrift en teambuildings in de natuur zijn niet meer weg te denken. Kortom, een natuurlijke en groene gemeente heeft een rechtstreeks positief effect op het welzijn van burgers. Investeren in meer **toegankelijk groen** is dan ook even belangrijk als de realisatie van bijvoorbeeld sport- en cultuurvoorzieningen.

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

- Maak **groennormen** op: richtlijnen die de **maximumafstand** tot een woning en de **minimumoppervlakte** van groen en natuur bepalen per inwoner. Een mooi uitgangspunt hiervoor is de **3-30-300 regel**, die stelt dat je vanuit elke woning 3 bomen moet kunnen zien, boomkruinen 30% van de ruimte van elke buurt moeten bedekken en iedereen 300 meter van een park of groene ruimte moet wonen.
- Zorg voor een **natuurvriendelijke en landelijke integratie** van gebouwen via de omgevingsvergunningen.
- Zorg voor een **natuurvriendelijk beheer** van parken, tuinen, schoolomgevingen, zorginstellingen.
- Zorg voor avontuurlijke en natuurlijke **speelbossen**.

- Ondersteun samenwerking tussen zorginstellingen en natuurverenigingen, bijvoorbeeld voor het gezamenlijk **beheer van natuur**.
- Ondersteun scholen bij de aanleg van **natuur- en klimaatvriendelijke speelplaatsen**. Doe mee aan het project [Natuur in je school](#).
- Ondersteun (jeugd)verenigingen die zich inzetten om **activiteiten** te organiseren die bijdragen aan de **biodiversiteit** en de **natuur**. Ze leert de jeugd van jongs af aan om respect te hebben voor de natuur. Inspiratie vind je onder meer op www.snuut.be.
- Ondersteun het project [Educatief natuurbeheer](#), een ervaringsgericht en leergebiedoverschrijdend project waarmee we kinderen (terug) warm willen maken voor natuur.
- Organiseer **teambuildings in de natuur** voor het gemeentelijk personeel. Natuurpunt en Partners Meetjesland heeft daar ervaring mee en kan verschillende formules aanbieden.
- Investeer in propere **picknickplaatsen**. Zorg voor **rolstoeltoegankelijke** wandelpaden en rustplaatsen. Voorzie **rustplaatsen** en **stilteplaatsen** in de natuur; gebruik hiervoor de [handleiding voor het inrichten van luwte-oases](#).
- Heb aandacht voor **donkere gebieden**, voorkom lichthinder en voer een verbod in op neonverlichting.
- Zorg voor een **goede samenwerking rond lokaal toerisme**: natuur en toerisme kunnen elkaar versterken. **Ecotoerisme** is een troef voor de lokale economie.
- Stimuleer **lokale recreatie op land en water**, maar bekijk waar dit mogelijk is zonder verstoring van waardevolle natuur. Denk bijvoorbeeld aan **zwemwaterzones** in publieke, natuurlijke wateren.
- Stimuleer en ondersteun **zwerfvuilacties** door verenigingen en scholen.
- Ondersteun de acties voor het invoeren van **statiegeld op blik** via de [Statiegeldalliantie](#) en spreek hogere overheden aan om hier werk van te maken.

Inspiratie

- ☀ De gemeente **Sint-Laureins** voert al jarenlang een **zwerfvuilcampagne met de stripfiguur Boerke**, waarbij men sensibiliseert rond de afwezigheid van vuilnisbakken aan openbare picknickplekken: alles wat in je tas zit, kan je ook terug meenemen naar huis.
- ☀ De gemeenten **Assenede** en **Lievegem** werken samen met Natuurpunt voor het **natuurlijk inrichten van enkele picknick- en rustplaatsen**, onder meer met robuuste, houten picknickbanken die in het landschap zijn geïntegreerd.
- ☀ In **Deinze** werken verschillende partners samen aan **recreatieve activiteiten** op en rond waterwinningsput Kapel Ter Durmen.

(© Pieter de Poortere)

{{ Kijken naar het verleden kan ons helpen om betere beheerkeuzes te maken voor de toekomst }}

5. Natuur en erfgoed, één verhaal

Ons typisch Meetjeslands landschap is vooral de laatste eeuw sterk veranderd. Het **behoud van specifieke landschapskenmerken** is bepalend voor de **identiteit** van onze regio. Kennis over de historiek van een landschap kan erg belangrijke informatie opleveren voor het uittekenen van een beheervisie voor een gebied, maar ook voor het selecteren van waardevolle landschappen en eventueel landschapsherstel. Ook oude bomen zijn historische monumenten.

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

- Breng de meest **waardevolle historische relict**en in kaart en bescherm ze. Daartoe behoren ook oude bomen, haagkanten en co.
- **Bescherm monumentale bomen** en voorzie ze van een boomspiegel. Info daarover vind je op www.npmeetjesland.be/boomspiegels.
- Sensibiliseer rond het **belang van monumentale bomen**. Natuurpunt heeft daar een [tentoonstelling](#) over die gratis ontleenbaar is. Ook activiteiten zoals wandelingen en lezingen kunnen hieraan gekoppeld worden.
- Plant **jaarlijks** in elke dorpskern minstens één **toekomstboom** in samenwerking met buurtverenigingen.
- Zorg voor **financiële ondersteuning** voor de aanleg van dreven en andere kleine landschapselementen (KLE's) via een gemeentelijk subsidiereglement.
- Promoot de actie '[Beplant het landschap](#)' van de Provincie Oost-Vlaanderen, waarbij de provincie 80% van het plantgoed betaalt.
- Voorzie **groene buffers of bedrijfsgroen** voor de landschappelijk groene inkleding van grote gebouwen.
- Ondersteun **oude beheerpraktijken** zoals heidebeheer, hooilandbeheer, knot- en hakhoutbeheer via een beheersubsidie aan Natuurpunt.
- Voer **natuurherstelwerken** uit gebaseerd op **historische info**. Natuurpunt kan hierbij helpen.
- Natuurpunt is eigenaar van heel wat **historische relict**en die vaak een link hebben met oude landbouwpraktijken of religie (hakhoutbeheer, sluisjes, kapelletjes,...). De eigen middelen van Natuurpunt zijn niet bestemd om erfgoed te beheren. Een kleine **tussenkoms**t vanuit de gemeente kan vaak het verschil maken.

☀ Inspiratie

- ☀ **Aalter, Deinze, Evergem, Kaprijke, Lievegem, Maldegem, Sint-Laureins en Zelzate** hebben een **subsidierement** voor de aanleg en het onderhoud van **KLE's** zoals bomenrijen, fruitbomen, houtkanten, knotwilgen, poelen,....
- ☀ De **Provincie Oost-Vlaanderen** en **Aalter, Lievegem** en **Maldegem** stelden de voorbije jaren de **tentoonstelling 'Monumentale bomen, diepgeworteld Meetjeslands erfgoed'** op in hun domein of gemeente, met daaraan gekoppeld lezingen en andere activiteiten rond monumentale bomen.
- ☀ **Deinze** heeft de actie **'Adopteer een boomspiegel'** (www.deinze.be/boomspiegel).

foto: Frederik Lapeirre

{{ We streven naar een eiwitshift met een meer plantaardig en minder dierlijk eetpatroon }}

6. Voeding en landbouw: op naar de shift

Het Meetjesland is een **voedingsregio** bij uitstek. Door te kiezen voor **gezond en lokaal geproduceerd** voedsel bevorderen we de transitie in de landbouw naar een milieuvriendelijke landbouw, verminderen we het aantal kilometers dat voedsel aflegt tussen producent en consument, en geven we landbouwers een eerlijke prijs. Bovendien beperken we **voedselverspilling** door de consument dichterbij ons voedsel te brengen.

We streven naar een **eiwitshift** met een meer plantaardig en een minder dierlijk eetpatroon. Daarbij halen we een kleiner percentage eiwitten uit dierlijke producten en een groter percentage uit plantaardige producten. De eiwitshift biedt kansen voor lokale producenten, voedingsbedrijven, retailers, cateraars en horeca die hierop willen inspelen en op die manier bijdragen aan de verduurzaming van het voedselsysteem.

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

Korte keten en duurzame landbouw

- Bevorder de productie en consumptie van gezonde, lokale voeding. Dat kan door **biologische landbouw** te ondersteunen en **hoevewinkels, voedselteams en boerenmarkten** de ruimte te geven en te ondersteunen. In het kader van het project [Goeste Meetjesland](#) werden verschillende initiatieven concreet uitgewerkt. Bekijk samen met producenten en consumenten wat haalbaar is.
- Promoot **boerderijverkoop**, lokale verkoop langs landelijke **wandelwegen** en **pop-up** verkoopstanden in het **hoogseizoen**, stimuleer de lokale verkoop aan **horeca**.
- Werk samen met de **Korte Keten Alliantie**: [Voedselteams](#), [linked.farm](#), [boeren&buren](#), [Wervel](#), [CSA-netwerk](#) en [Bioforum](#).
- **Stimuleer lokale producenten om onderling samen te werken**: materiaal samen aankopen, gedeelde opslag in magazijnen en koelruimtes,...
- Stel eigen **landbouwgronden ter beschikking** van biologische landbouwers, bijvoorbeeld door samenwerking met www.delandgenoten.be.
- Natuurpunt stelt **grond** gratis ter beschikking van plaatselijke landbouwers. Vaak is er bij aankoop van deze gronden een achterstallig beheer waardoor ze niet meteen inzetbaar zijn. Een **tussenkompst vanuit de gemeente** door hulp van gemeentearbeiders, materiaalkosten, het ter beschikking stellen van een kraan,... kan het verschil maken.
- Zorg dat **lokale producenten weerbaarder** zijn voor **klimaatveranderingen**: zet initiatieven en infosessies op rond de opslag van water, duurzame energiebronnen, mulchen, agro-ecologie, minder voedselkilometers.
- **Stimuleer landbouwers** voor het behoud van bloemrijke graskanten langs de akkers en het beperken van pesticiden, promoot bijenhoeven, nestkasten, zwaluwnesten, uilennestkasten, hoogstamboomgaarden, een goed waterbeheer op het erf,... Dit kan samengaan met **subsidies** en een **lastenboek** dat wordt gevolgd en gecontroleerd. Het Regionaal Landschap Meetjesland en Leievallei kan hierbij helpen.

- Stimuleer initiatieven zoals **samentuinen** door bijvoorbeeld **gemeentelijke gronden ter beschikking** te stellen. Ook groen- en parkzones met klein en groot fruit, beheerd door de buurt, versterken het samenleven en het bewustzijn voor gezond en lokaal voedsel. [Velt](#) kan hierbij een goede partner zijn.
- Zet samen met verenigingen en buurtbewoners **openbare wildplukplekken** op, waar mensen eetbare planten en fruit kunnen oogsten. In [Gent](#) werkt dit al jaren.
- Neem in **bestekken biologische en plantaardige alternatieven** op.
- Bied op **recepties** lokale, biologische en/of plantaardige hapjes aan, gemaakt door plaatselijke cateraars die met **streekeigen producten** werken.
- Laat **subsidies voor buurtfeesten** mee afhangen van de keuze voor lokale en biologische producten.
- **Stimuleer scholen, zorginstellingen, kantines en ziekenhuizen** om gezonde en plaatselijke voeding aan te bieden.
- Bied steeds een **smaakvol, vegetarisch alternatief** aan op scholen en instellingen. Kies minstens één dag per week voor 100% vegetarisch.
- Steun scholen bij het organiseren van **voedselprojecten** op school. [GoodFood@School](#) heeft hiervoor een degelijk uitgebouwd pakket.

Voedselverspilling

- Voorkom **voedselverspilling** door handelaars en horeca te stimuleren om in te tekenen op initiatieven als [Too Good To Go](#) en promoot dit bij inwoners. Stimuleer acties voor minder voedselverspilling. Meer tips rond voedselverspilling vind je op www.npmeetjesland.be/restjesredders en www.voedselverlies.be.
- Organiseer fruitverwerkdagen met een **mobiele fruitpers**.

Inspiratie

- ☀ In **Oosteeklo** sloegen Velt, Welzijnsschakels vzw en de gemeente **Assenede** de handen in elkaar en startten de **samentuin 't Schakelvelt**.
- ☀ **Eeklo** heeft een goed uitgebouwde **volkstuintuin** aan het Galgenhof.
- ☀ **Maldegem** heeft het **'Smoefelpark'** vol eetbare planten, dat samen met vrijwilligers wordt beheerd.
- ☀ De Taborschool in Bellem (**Aalter**) geeft op woensdag een **gratis stuk fruit aan elke leerling**.

{{ Naar 100% hernieuwbare energie in het Meetjesland }}

7. Energie voor de toekomst

We zorgen er in het kader van het Burgemeestersconvenant en [Meetjesland Klimaatgezond](#) voor dat de **CO₂-uitstoot** in de regio drastisch vermindert. Daarnaast zorgen we voor 100% hernieuwbare energie tegen 2050. Dit is niet alleen belangrijk om de **klimaatverandering** te temperen, maar zorgt ook voor een **toekomstgerichte, betaalbare energievoorziening**. We werken op regionaal niveau samen aan een ruimtelijke visie. Een ambitieus actieprogramma in samenwerking met inwoners, bedrijven, verenigingen en landbouwers is cruciaal.

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

Energieproductie

- Kies voor de uitbouw van een **duurzame energieproductie** (wind, zon,...) **op geschikte locaties** voor mens, natuur en landschap. Vergroot het draagvlak door te kiezen voor een rechtstreekse **participatie** van de bevolking en de gemeente. Het doel is 100% hernieuwbaar tegen 2050.
- Zorg voor **meer windmolens op de juiste locatie** in het windrijke Meetjesland. Vanuit Natuurpunt maakten we in 2022 een [Meetjeslandse windmolensvisie](#) op.
- Zet versneld in op het **zelf genereren** van hernieuwbare energie (zonnepanelen, kleine windmolens) op **eigen gebouwen** en gebruik die kennis om de inwoners te informeren en te begeleiden.
- Werk samen met de andere Meetjeslandse gemeenten een **beleid rond kleinschalige windmolens** uit. Deze kunnen passen bij **landbouwbedrijven** en grotere **gebouwenclusters** in de open ruimte. Er moet echter altijd rekening gehouden worden met de landschappelijke kwaliteiten van het gebied en de (avifauna)biodiversiteit in de omgeving.
- Voer een ontradend beleid over **zonnepanelen** in de open ruimte. Er zijn voldoende **bestaande, verharde oppervlakken** (daken, parkings,...) waarop PV-systemen ingepast kunnen worden zodat geen onverharde ruimte ingenomen moet worden. Enkel wanneer er een duidelijke meerwaarde en meervoudig ruimtegebruik aangetoond kan worden, is dit bespreekbaar.
- Zet in op **energiedelen**, zoals zonne-energie op daken van gemeentelijke gebouwen, appartementen, (landbouw)bedrijven, stallen, scholen,... Een goede partner voor onze regio is [Volterra](#), dat de ontzorging voor zijn rekening neemt. Hou hierbij ook rekening met het sociale aspect: samenwerking met sociale huisvestingsmaatschappijen, wijkcentra,...

Energiebesparing en materiaalgebruik

- Geef het goede voorbeeld: als gemeente **'benoveer'** je bestaande, gemeentelijke gebouwen en bouw je vanaf nu enkel nog **energieproducerende gebouwen**. De gebouwen zijn daarbij ook nog eens **circulair**: de gebruikte materialen zijn herbruikbaar of recycleerbaar, dus bij afbraak zijn ze meer dan enkel afval. Bovendien zijn de gebouwen zo ontworpen dat ze aangepast kunnen worden aan **wijzigende functies en behoeften** van gebruikers.
- Vraag aan je **netbeheerder** om zijn investeringsplannen af te stemmen op een **nuluitstoot** van CO₂ vóór 2050, met een plan voor uitfasering van het fossiele aardgasnet en een snelle groei van alternatieve energie voor verwarming en transport.

- Woningen hebben een groot aandeel in het energieverbruik. Werk aan een versnelling van **diepgaande renovaties**. Geef renovatie-advies en -begeleiding, zeker voor gezinnen die het financieel moeilijker hebben. Ondersteun of organiseer wijkrenovaties. Zorg voor maatregelen op maat voor specifieke doelgroepen, zoals een renteloze lening en een persoonlijke begeleiding.
- Geef inwoners extra subsidies voor **milieuvriendelijke materialen** en maatregelen, denk bijvoorbeeld aan het gebruik van FSC-gelabeld hout, isoleren met natuurlijke materialen in plaats van PUR. Laat je hierbij adviseren door www.ecobouwers.be.
- Stimuleer (ver)bouwers die de ecologische bouwprincipes hanteren om deel te nemen aan de **Ecobouwers Opendeur** en promoot deze campagne bij je inwoners.
- Bevorder **energiebesparing** bij de bevolking. [Veneco](#) komt op aanvraag in wijken langs met haar mobiel energieloket om inwoners energieadvies te geven, een groepsaankoop isolatie op te zetten enz.
- Ondersteun via subsidies acties voor het uitvoeren van een **energiescan** en **asbestdoorlichting** van woningen, als die nadien gevolgd wordt door effectieve acties (bijkomende isolatie, energiezuinige verwarming, asbestverwijdering,...).
- Stimuleer de **deeleconomie** door een **Repair Café** te faciliteren, (een initiatief waarbij inwoners hun kapotte materialen kunnen laten herstellen door vrijwilligers), buurten samen te brengen via de opstart van een online buurtnetwerk [Hoplr](#), je inwoners kennis te laten maken met [Peerby](#) (lenen en huren van burens),...
- België/Vlaanderen moet zijn deel doen van de wereldwijde inspanningen om de opwarming van de aarde onder de 1,5°C te houden. Concreet moet België/Vlaanderen de **uitstoot van broeikasgassen** ten laatste in 2030 met minstens 55% verminderd hebben tegenover het niveau in 1990. Maak hier als gemeentebestuur mee werk van.
- Stimuleer jonge ouders en kinderopvangdiensten om te kiezen voor **herbruikbare luiers** via infoavonden en een premie voor de aankoop van herbruikbare luiers. Werk samen met IVM, dat daarrond een [campagne](#) heeft.

Inspiratie

- ☀️ Stad **Eeklo** is voortrekker op vlak van duurzame energie: **windmolens** met focus op participatie, de uitbouw van een **warmtenet** met restwarmte van de verbrandingsoven. De stad startte in 2023 het **pilotproject Power Up**, waarin kwetsbare gezinnen levenslang toegang krijgen tot groene en betaalbare energie. De stad geeft ook een premie aan ondernemers voor aanpassingswerken die de duurzaamheid van hun **handelspand** verhogen.
- ☀️ De gemeente **Maldegem** doet aan **energiebesparend patrimoniumbeheer**: energievreters worden verkocht of gesloopt, nieuwbouw met strenge E-norm, zonneboiler op het zwembad, ledverlichting,...
- ☀️ Verschillende gemeenten ondersteunen het burgerinitiatief **Repair Café**.
- ☀️ De gemeente **Aalter** geeft een premie aan ouders die kiezen voor **herbruikbare luiers**.

{{ Zet eerst en vooral in op trage weggebruikers en gedeeld vervoer }}

8. Mobiliteit: er moet iets bewegen

Vandaag staat de auto nog steeds te centraal in het beleid. Een duurzaam mobiliteitsbeleid voor een leefbaar Meetjesland is een beleid dat vertrekt vanuit het **STOP-principe**: voorrang voor voetgangers (Stappen), fietsers (Trappen) en collectief vervoer (Openbaar vervoer). Privévervoer (Personenwagens) komt pas op de laatste plaats. Ook het **delen van vervoersmiddelen** is belangrijk. Gemeenten die hun mobiliteitsbeleid vanuit dit uitgangspunt opbouwen, worden leefbaarder, veiliger en beter bereikbaar.

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

Mobiliteitsbeleid

- Kies voor een mobiliteitsbeleid waarin voetgangers, fietsers en gedeelde mobiliteit voorrang hebben. Daarvoor is **kernversterking** nodig: belangrijke functies zijn niet gescheiden maar worden verbonden door intelligente paden. Kernversterking is een werk van jaren. Het komt erop aan de ruimtelijke ordening zo te herdenken dat niet de auto maar de fietsende en stappende mens het uitgangspunt is voor verplaatsingen, aangevuld met slim openbaar en geëlektrificeerd vervoer.
- Mobiliteit vraagt infrastructuur; **ontwerp** die **inclusief**: neem ook fietsers en andere zachte weggebruikers mee op, denk meteen na over erftoegangen, snelheidsremmers, landschappelijke inpassing, ontsnipperingsmaatregelen, het al dan niet voorzien van verlichting, zorg voor duidelijk **leesbare routes** en **voldoende parkeerruimte** (ook voor overmaatse **fietsen**). Laat **fietsen prioritair parkeren** in de centra en voorzie meer **fietsparking** in winkelstraten.
- Meer woningen in de stads- of dorpskern betekenen hoe dan ook extra autoverkeer. Met een gezamenlijke **parking aan de rand van de wijk**, op wandelafstand van de woningen, maak je parkeerplaatsen in woonstraten en verharde opritten alvast overbodig.
- Voorzie een **actieplan fietspaden** en trek elk jaar voldoende budget uit om fietspaden en veilige oversteekplaatsen te realiseren en te onderhouden.
- Zet in op **diversiteit** van aanbod zodat ook voor 'speciale' ritten mogelijkheden bestaan, zoals overmaatse fiets en lichte vrachtwagens.
- Zet in op vlotte **oplaadpunten** voor elektrische voertuigen (fiets, brommer, auto).
- Teveel **vrachtwagens** rijden door onze dorpen. Een **gezamenlijke strategie** in het Meetjesland zou dit in goede banen kunnen leiden.
- Bij de herinrichting van de **N44** (Aalter-Maldegem) en de **N49** (Zelzate-Knokke) zijn voldoende fietsbruggen of -tunnels een must. Ook **ontsnipperingsmaatregelen** voor dieren door de aanleg van wildtunnels, ecoducten en fietsbruggen moeten voldoende voorzien worden.
- Bied voor je **personeel** (elektrische) fietsen aan, samen met openbaar vervoersabonnementen en deelauto's.

Gedeelde mobiliteit

- Neem het voortouw op vlak van openbaar vervoer en zet ook in kleinere dorpen in op een versterking van het openbaar vervoer. Eis goede verbindingen met je buurgemeenten. Een **snelle busverbinding tussen Eeklo, Maldegem en Aalter** is prioritair, evenals een **frequenter en snellere treinverbinding tussen Eeklo en Gent**.
- Promoot vervoerssystemen zoals **carpoolen en autodelen**. Autodelen met chauffeur kan vervoersproblemen in afgelegen dorpen en gehuchten oplossen. Beheer een **carpool-site**: wie een plaats heeft in de auto kan die aanbieden, wie eentje nodig heeft kan dit vragen. Stel actieplannen op voor autodelen, bijvoorbeeld in samenwerking met [Autodelen.net](#).
- Zet in op **vlotte openbaar vervoersverbindingen** tussen de kernen in het Meetjesland en de kernen met een centrumfunctie, of van een overstappunt naar het hoger openbaar vervoersnet.
- Zet in op **aangename overstappunten**: geen doodse bus- of treinstations, voorzie sanitaire voorzieningen en droge zitplekken, koppelen aan en inzetten op horeca/winkel/pakketbussen, een overdekte fietsenstalling,...

Trage weggebruikers

- Leg de kwalitatieve openbare ruimte aan **op maat van de stappers en trappers** met o.a. een voetgangerszone, een fietsnetwerk en verkeersluwe woonerven. Als lokaal bestuur zet je best in op trage wegen als kwalitatieve verbindingswegen voor traag verkeer en implementeer je het stappenplan van trage wegen in de meerjarencyclus.
- Maak een **tragewegenplan** op voor je gemeente en werk actief aan het herstel van functionele trage wegen. Zet in op een **netwerk van trage wegen** in de nabijheid van en tussen **kernen**, zodat inwoners en bezoekers vlot kunnen genieten van de open ruimte en zich vlot, veilig en fijn kunnen verplaatsen van kern naar kern.
- Zorg in landelijke gebieden voor extra fietspaden en wandelwegen door de omvorming van wegen tot **autovrije of autoluwe verbindingen** en waar mogelijk ook via **ontharding**.
- **Inventariseer** kerkwegels en andere **trage wegen** en maak afspraken met private eigenaars over het **openen** van dreven en landwegen.
- Doe mee aan de [Dag van de Trage Weg](#) om inwoners te informeren over (nieuwe) trage wegen.
- **Leefstraten en schoolstraten** zijn autovrije of autoluwe straten die (al dan niet tijdelijk) ruimte geven aan het samen leven en bewegen. Rond scholen en op schoolroutes hebben fietsers en voetgangers voorrang door een **uitgebreide zone 30**.
- **Belevingstrajecten** bieden ruimte om op een gezonde en veilige manier naar school, het winkelcentrum en het werk te fietsen of te wandelen.
- Richt wegen in natuurzones **autoluw of autoloos** in (bijvoorbeeld in de Drongengoedweg in Aalter, Kalevallei in Deinze en Lievegem, Krekengebied in Assenede en Sint-Laureins) en weer het autoverkeer fysiek met maatregelen zoals **tractorsluizen**.
- Voor het **Drongengoedgebied** werd een zeer waardevolle **toegankelijkheidsvisie** opgemaakt met onder meer parkeerplaatsen aan de rand van het gebied, voldoende openbaar vervoer, de omvorming van een deel van de Drongengoedweg tot fiets- en wandelpad en meer rust in het gebied. Voer deze visie uit.
- Stimuleer fietstoerisme met **e-bike oplaadpunten**, een **mobipunt** met automaat voor kleine herstellingen (reservebanden, fietspomp en sleutels) en **rustplaatsen** langs trage wegen. Belangrijk is wel om deze punten goed te onderhouden en ook bekend te maken.
- Voorzie veilige en bewaakte **fietsenstallingen**. Investeer in **huurfietsen** in elke kern en deelen kernen aan openbaar vervoer-knooppunten, bijvoorbeeld via [Bluebike](#).

- Jong geleerd is oud gedaan: organiseer je eigen [Op Wielekes](#), waar gezinnen aan zeer gunstige voorwaarden een fiets op maat kunnen huren.
- Neem deel aan de [Week van de Mobiliteit](#) en organiseer een **autoloze zondag**.

Inspiratie

- ☀ **Lievegem** heeft een nieuw **tragewegenplan** goedgekeurd, met een actieplan voor de komende jaren.
- ☀ **Eeklo** plaatste onder meer een **tractorsluis** in de Kruiskenstraat en het Sint-Vincentiusstraatje.
- ☀ In **Kaprijke** en **Lembeke** is een **mobipunt** waar fietsers een binnenband kunnen kopen, een band oppompen of een kleine herstelling kunnen uitvoeren met de voorziene sleutels.
- ☀ In **Lievegem** is een nieuw **mobiliteitsplan** in voorbereiding met inzet op o.a. mobipunten en de link naar de vervoerregio Gent.
- ☀ **Lievegem** actualiseerde een **snelheidsplan** (met 3 snelheidsregimes: 30-50-70 km/u) om de gemeente verkeersveiliger te maken.
- ☀ **Aalter, Deinze, Eeklo** en **Evergem** hebben een **Op Wielekes** fietsdeelsysteem.
- ☀ **Eeklo** organiseert tijdens de Week van de Mobiliteit een **autoloze zondag in het centrum** ('Dag van de Stad').
- ☀ **Evergem** is **koploper** in het openen en beheren van trage wegen; de Ter Eeckschekerkweg werd in 2022 verkozen tot 'favoriete trage weg in Vlaanderen'.
- ☀ **Kaprijke** **verbetert de toegankelijkheid** van enkele kerkwegels door ze van een smalle strook naar een veilig en comfortabele fietspad om te vormen.

foto: Chris Timmerman

{{ In een bouwshift vrijwaren we de open ruimte }}

9. Ruimtelijke ordening: de kern van de zaak

Open ruimte is zelfs in een plattelandsregio als het Meetjesland schaars. We realiseren een bouwshift: **niet meer bouwen in de open ruimte, wel in de stads- en dorpscentra**. Kernversterking, circulair en klimaatgezond ruimtegebruik, nabijheid en bereikbaarheid en aandacht voor gezonde ecosystemen staan hierbij centraal. Prioritair is het **bewoonbaar houden** van woningen, vervolgens het **herbestemmen** en dan pas nieuwbouw. Een kernversterkende ruimtelijke ordening vormt de basis voor een klimaatneutrale gemeente. Hogere bouwdichtheden in het centrum zorgen voor een hogere woonkwaliteit: door de nabijheid kunnen meer verplaatsingen te voet of met de fiets worden afgelegd en wordt de economische basis voor lokale handelszaken versterkt.

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

Ruimtelijk beleid

- Bij de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen is **kernversterking** het uitgangspunt. Met 2 tot 4 bouwlagen kan je in de centra voldoen aan de woningbehoefte.
- Zet in op het **herwaarderen van de kernen** en een groei binnen de bestaande bebouwing (bouwshift). In het Meetjesland gaan we voor een versneld terugdringen van het innemen van extra ruimtebeslag (open ruimte innemen voor andere functies).
- Werk aan goede voorbeelden van **inbreiding** zodat het karakter van de Meetjeslandse dorpen behouden kan blijven, maar verdichting wel mogelijk blijft. Bouw niet aan de rand van de gemeente maar in het centrum, **ontmoedig decentrale woningen** en voorzie **geen nieuwe verkavelingen op het platteland**.
- **Schrap woonuitbreidingsgebieden**, op die manier wordt de **bouwshift** concreet gemaakt. Geef ze een waardevolle, groene functie, bijvoorbeeld parkzone, (speel)bos, korte keten landbouw, wildplukzone,... Want **groen** is ook in de dorpskernen noodzakelijk.
- Geef eigen gronden in erfpacht voor **duurzame bouwprojecten** in de kern.
- Zet bij de (her)ontwikkeling ook steeds in op de **sociale noden** en voorzie ruimte voor sociale huurwoningen of infrastructuur voor zorgbehoevenden (zoals begeleid wonen).
- Zet in op het **beter benutten van de bestaande bedrijventerreinen**, zodat nieuwe ruimtevragen opgevangen kunnen worden binnen de bestaande bedrijventerreinen. Dit kan door het inzetten van de instrumenten en principes voor ruimtelijk rendement: gedeeld gebruik stimuleren zoals parkings en vergaderfaciliteiten, dens bouwen,...
- **Verweven** gebeurt als je zowel winkelstraten als winkelarme gebieden aanduidt. In die winkelstraten kan dan een kleinhandelsbeleid gevoerd worden.
- Een **slim parkeerbeleid** zorgt ervoor dat de ruimtes efficiënt worden gebruikt. Parkeergelegenheid aan de rand en in stationsbuurten zorgt voor meer open ruimte in de kernen. (zie ook punt 8)
- Door **baanwinkels** af te remmen krijgt de middenstand in de kernen kansen.
- **Herbestem en hergebruik**: leegstandheffingen zorgen voor hergebruik.

- **Bescherm de open ruimte** door hiervoor specifieke RUP's op te maken, om zowel natuur- en landbouwgebieden open te houden als het bouwen van **megastallen** onmogelijk te maken. Op die manier wordt grondgebonden landbouw in de eigen gemeente gestimuleerd.
- Bij het herdenken van kernen en bedrijventerreinen (masterplannen, RUP's,...) wordt **klimaatrobuustheid** een leidend principe. Op die manier zet je in op het tegengaan van het hitte-eilandeffect door voldoende groene ruimte te voorzien. Zie ook punt 10.
- Bekijk hoe de **grondposities** goed kunnen ingezet worden om bovenstaande doelstellingen te bereiken. Het behouden van een eigen grondpositie zorgt voor een grotere slaagkans. Grondposities verkopen is dan ook geen doelstelling. Wel kan nagedacht worden over alternatieve methodes van eigendoms- en opstalrechten (community landtrusts, erfpacht,...) zodat er wel ontwikkeld kan worden (door private investeerders) zonder dat de overheid haar grondposities verliest.
- Met een '**groennorm**' kan de gemeente de garantie geven dat de gewonnen open ruimte ook groen blijft. Die norm kan vastgelegd worden in de gemeentelijke stedenbouwkundige verordening. Minstens **20 m² publiek toegankelijk groen per wooneenheid** is een veel gebruikte norm.
- Zorg voor voldoende **controle** op het terrein zodat de afgeleverde vergunningen correct nageleefd worden.

Ondersteuning van burgers en verenigingen

- **Verplicht groendaken** bij de vergunningverlening en voorzie een **subsidie** voor de aanleg van een groendak, ook op bestaande woningen.
- Delen kan in cohousingprojecten of andere **gedeelde woonvormen**. Gemeenten kunnen bewoners begeleiden. Ook vergunnings- en eigendomsproblemen kunnen worden opgelost.
- **Intensiveer het gebruik van plaatsen** door gebouwen of parkings ter beschikking te stellen die voorheen enkel overdag werden gebruikt. Werk samen met bedrijven en scholen om hun **ruimte te delen met de buurt** als ontmoetingsplaats, parking, speelplein,...
- Veel **eengezinswoningen** uit de vorige eeuw zijn te groot. Opdelen is de boodschap, om zo ruimte te maken voor betaalbare nieuwe, kleinere gezinnen of voor het samenwonen van senioren. Het verbouwen van dergelijke woningen is tegelijk een stimulans om ze beter te isoleren en het energiegebruik naar beneden te halen.
- De **Duurzaamheidsmeter Wijken (DZM Wijken)** van de Vlaamse overheid is een hulpmiddel om een bouwproject te evalueren voor verschillende thema's, zowel bij de start als bij de ontwikkeling.

Inspiratie

- ☀ **Eeklo** heeft een **verordening** die het bouwen van **megastallen** onmogelijk maakt.
- ☀ **Eeklo** geeft een **aanzienlijk bedrag** aan **scholen** die hun speelplaats vergroenen en openstellen voor de buurt.
- ☀ **Eeklo** voorziet subsidies voor inwoners die een groendak aanleggen.

{{ Werken aan een klimaatrobuust waterbeheer vraagt lef }}

10. Naar een grondige herwaardering van water

We worden continu geconfronteerd met problemen van droogte, hitte of enorme overstromingen. **Het is daarom noodzakelijk om maatregelen te nemen** die de gevolgen van klimaatverandering en de negatieve effecten van verharding en verstedelijking beperken en die ook bijdragen aan oplossingen voor het verlies aan biodiversiteit, het hitte-eilandeffect enz.

Een klimaatrobuuste regio, kan dat? Ja! Maar dan moeten we wel enkele zaken met lef en zonder taboes aanpakken. **Het landschap moet van een vergiet naar een spons.** De nieuwe principes van een klimaatrobuust waterbeheer zijn: **bufferen** (ophouden, infiltreren, vertraagd afvoeren), **vasthouden** als het kan, afvoeren als het moet, **functie volgt waterpeil** (in plaats van omgekeerd) en **natuurgebaseerde oplossingen**. Opnieuw meanderende waterlopen met natuurlijke oevers kunnen veel meer water bergen en bieden veel meer afwisseling in structuur die de biodiversiteit bevordert.

⊕ Mogelijke acties van het gemeentebestuur

Water vasthouden

- **Herstel natte gebieden** en pas het beheer van grachten aan op nieuwe situaties door **water bij de bron zoveel mogelijk op te houden**.
- Behoud en herstel de open ruimte in **valleigebieden** zoals de Poekebeek (Aalter) en de Oude Kale (Deinze / Lievegem / Evergem). Deze valleigebieden zijn ideaal om in te zetten als **natuurlijke overstromingsgebieden**. Hierdoor voorkomen we overstromingen in kwetsbare gebieden.
- Zorg voor een ecologisch herstel van het **Meetjeslands Krekengebied** en zet het in als waardevol **waterbuffergebied**. Dat gebeurt via een **ecologisch waterpeilbeheer**.
- Pak de **verdroging van natte natuurgebieden** aan: Het Leen, de Vallei van de Poekebeek en Oude Kale,....
- Formuleer concrete doelstellingen om water beter vast te houden en te **infiltreren**.
- Realiseer **wadi's en infiltratiezones**.
- Realiseer de **afvoer van hemelwater** via open **grachten**, zodat infiltratie mogelijk is en het water niet door riolering verdwijnt.
- Voer via **grachten en waterlopen** niet meer water af dan nodig. De plaatsing van **stuwtejes en drempels** kan het water beter vasthouden.
- Beheer grachten en waterlopen op een **ecologische manier**: voer het maaisel af of spreek af met landbouwers om het te verwerken op omliggende percelen, zorg voor een gedifferentieerd beheer waarbij steeds een deel van de vegetatie behouden blijft (bijvoorbeeld één oever) en leef de code van **goede natuurpraktijk** correct na.
- **Stop de roofofbouw op ons grondwater**. Strengere regels voor het oppompen van grondwater zijn in het verdrogende Vlaanderen een absolute must. Vergun bij de vergunningverlening van grondwater niet meer dan nodig. Bedrijven moeten aantonen dat ze maximaal opteren voor een zuinig watergebruik. Laat de **beregening** van akkergewassen niet toe in droge periodes.

- Maak een **hemelwater- en droogteplan** op met focus op hergebruik, infiltratie en buffering met vertraagde afvoer van alle hemelwater als basis om op toekomstige problemen met droogte en overstromingen te anticiperen.

Ontharden

- Werk een **onthardingsplan** voor de gemeente uit waarbij jaarlijks minstens 1 m² per inwoner onthard wordt. Onthard door pleinen groen in te richten en maak parkeerterreinen en opritten **waterdoorlaatbaar** en steun verenigingen, **bedrijven en andere ondernemers** om te ontharden.
- Beperk verharding bij **vergunningen** tot maximum een kwart van het onbebouwd oppervlak en **verplicht ontharding** bij het verlengen van vergunningen.
- Vervang verharde oppervlakken maximaal door **waterdoorlatende verhardingen** of (beter nog) door **groen**.
- Zorg voor een gedeeltelijk ontharding van het **vliegveld van Ursel** en maak er een ecologisch buffergebied zodat wateroverlast in Ursel voorkomen kan worden.
- Stimuleer scholen om van een grijze **speelplaats** een **groene beleeftuin** te maken met waterinfiltratie en waterbeleving. De provincie Oost-Vlaanderen ondersteunt scholen via [MOS](#) (Milieuzorg Op School) om te vergroenen en ontharden.

Zuiver water

- Maak werk van de **zuivering** van verontreinigd water (doelstelling van minimaal 90% per gemeente). Realiseer de nodige rioolstelsels met verplichte aansluiting. In het buitengebied moeten alle woningen en bedrijven van vóór 2027 verplicht over een **individuele waterzuivering** beschikken.
- Zorg dat er in de landelijke gebieden geen **afvalwater** meer ongezuiverd in de **waterlopen** terechtkomt.

Inspiratie

- ☀ **Aalter** heeft een ecologisch bufferbekken gerealiseerd in de omgeving van de E40.
- ☀ **Eeklo** heeft onder de noemer '[grijs wordt groen](#)' meerdere **onthardingsprojecten** uitgewerkt en doet daarbij ook een oproep aan inwoners om mee te denken.
- ☀ **Eeklo** voorziet een premie voor inwoners die hun **tuin ontharden** of voorzien van een waterdoorlatende verharding.
- ☀ **Verskillende gemeentes** (onder meer Aalter, Evergem, Kaprijke, Lievegem, Sint-Laureins) voorzien een premie voor het installeren van een **regenwaterput**. Zelzate geeft een premie voor wie een **regenwaterton** aanschafft.

Conclusie

Elk gemeentebestuur heeft de mogelijkheid om te versnellen in de transitie naar een duurzame gemeente. Daarvoor is een goed financieringsmodel nodig waarin de keuzes voor de 6 jaar bestuur worden vastgelegd vanuit een perspectief van duurzaamheid, in een traject waarbij de doelstellingen in 2050 en liefst nog daarvóór gerealiseerd worden.

Om dit te kunnen doen zal een draagvlak moeten ontstaan bij de burgers. In de ene gemeente zijn de veranderingen al verder gevorderd dan in de andere, maar prioritair in het geheel is dat burgers worden betrokken bij het ontwikkelen van de plannen en dat ze kunnen participeren in het uitvoeren ervan. Een voortdurende evaluatie door burgers in raden en wijken is noodzakelijk om dit draagvlak te behouden en te versterken.

Wie zijn wij?

Natuurpunt en haar partners versterken de samenleving

De regionale koepelvereniging Natuurpunt en Partners Meetjesland bundelt een twintigtal lokale verenigingen, waaronder vooral afdelingen van Natuurpunt, Velt en de Jeugdbond voor Natuur en Milieu. Samen zorgen we jaarlijks voor ruim 150 activiteiten in het Meetjesland, gaande van uitstappen, cursussen en vormingen tot filmavonden, inventarisaties, info- en discussieavonden. Natuurpunt en Partners Meetjesland en al haar lokale afdelingen zijn politiek neutraal en pluralistisch.

In het Meetjesland zijn bijna 4.000 gezinnen lid van Natuurpunt. Onze blijvende groei is te danken aan de toenemende bezorgdheid voor natuur en milieu in onze regio. Steeds meer mensen springen zelf in de bres om de natuur veilig te stellen voor de toekomst. Bij Natuurpunt krijgen ze daar alle kansen voor. Natuurpunt is één van de sterkst bloeiende verenigingen in onze regio.

Natuurpunt en Partners Meetjesland is dan ook een ideale partner voor gemeentebesturen om werk te maken van natuur en milieu. Deze samenwerking kan vele vormen aannemen. Samen met een lokale afdeling kan pakweg een geboortebos gerealiseerd worden of een nieuw wandeltraject uitgewerkt worden. De vrijwilligers van onze verenigingen zorgen ook voor heel wat input bij het gemeentelijk beleid. Dit kan via gemeentelijke adviesraden (omgevingsraad, gecoro,...), via advies op maat zoals het beheer van een gemeentelijk stuk groen, of via een structureel overleg tussen de gemeente en de lokale Natuurpunt-afdeling. Door met onze lokale afdelingen samen te werken kan voor het nodige draagvlak bij de bevolking gezorgd worden.

Onze lidverenigingen verdienen natuurlijk ook alle steun voor hun verenigingswerking onder de vorm van subsidies, het ter beschikking stellen van lokalen en materialen (feest, audiovisueel,...).

Contactgegevens

Lees dit memorandum digitaal op www.NPMeetjesland.be/verkiezingen.

Lokale Natuurpunt-afdelingen:

Natuurpunt
Aalter

Koen Martens
09 375 01 88
natuurpuntaalter@skynet.be
www.natuurpunt.be/aalter

Natuurpunt
Eeklo-Kaprijke-Evergem

Christine De Bie
09 377 68 73
eeklo-kaprijke-evergem@NPMeetjesland.be
www.natuurpunt.be/eeklo-kaprijke-evergem

Natuurpunt
Lovendegem

Eric De Clerck
09 372 89 28
natuurpunt.lovendegem@proximus.be
<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/natuurpunt-lovendegem>

Natuurpunt
Maldegem-Knesselare

Steven Degraer
0494 07 03 71
stevendegraer@natuurpuntmeetjeslandsecuesta.be
www.natuurpuntmeetjeslandsecuesta.be

Natuurpunt
Meetjeslandse Kreken

Bart Vandevoorde
0472 47 26 63
meetjeslandsekreken@NPMeetjesland.be
www.natuurpunt.be/meetjeslandsekreken

Natuurpunt
De Ratel Nevele

Dries Gryffroy
09 371 84 33
natuurpuntderatel@telenet.be
<https://deratel.wordpress.com/>

Natuurpunt
Waarschoot

Paul Vandenbossche
0498 07 78 71
natuurpunt.waarschoot@scarlet.be
www.natuurpunt.be/afdelingen/natuurpunt-waarschoot

Natuurpunt
Zomergem

Sam De Decker
0473 94 39 37
info@natuurpuntzomergem.be
www.natuurpunt.be/afdelingen/natuurpunt-zomergem

Regionale koepel:

natuurpunt en partners
Meetjesland vzw

CM-gebouw, Garenstraat 46,
(ingang via parking Melkerij)
9900 Eeklo
09 377 93 00
info@NPMeetjesland.be
www.NPMeetjesland.be